

demokrater ved det offentlige Skolevæsen væsentlig forstaar det, at det offentlige, Stat og Kommune, stiller Råmmerne til Raadighed, Skolebygningerne, Lønningerne, Materiellet o. s. v., men Indholdet, Aanden, bestemmes paa hvert enkelt Tidspunkt af Folket selv. Det er Folket selv, der med sin Aand præger Liv og Virksomhed i den offentlige Folkeskole. Det behøver ikke at ske tilspidset, bureaukratisk og centraliseret. Det kan ske under decentraliserede og vidtgaende demokratiske Former. Jeg har tidligere haft Lejlighed til, naar der har været Tale om Skoleforhold her i Tinget, ligesom jeg har haft Lejlighed dertil i Borgerrepræsentationen, at udtale, at Socialdemokratiet ønsker, at Folket faar den videstgaaende, daglige, personlige, lokale Indfyldelse paa vort offentlige Skolevæsen gennem virkelige Skoleraad, som vi ganske savner, at vore Skolekommissioner, som her i København kun er noget af Navn, og som ogsaa kunde trænge til Reformen ude i Provinsen og paa Landet, blev omdannet til virkelige Skoleraad med vidtgaende Indfyldelse for Forældrene og Befolkningen overfor den Skole, som de har med at gøre, overfor Lærerne og overfor hele Virksomheden. Jeg har haft Lejlighed til at fremhæve, at findes der paa enkelte Omraader almindelige divergerende Anskuelser i Befolkningen, og synes det, at man umuligt kan enes om den samme Lærer, kan jeg ikke indse, hvad der skulde være i Vejen for — jeg tror, jeg fremhævede det for et Par Aar siden i en Tale, jeg holdt her i Anledning af et Forslag om Skolefrihed, som var indbragt af Venstre — at faa en lignende skolemæssig Ordning, som vi allerede har faaet paa det kirkelige Omraade, saaledes at Mindretallet kan gøre sig gældende som Mindretal og faa Lærere stillede til deres Raadighed paa visse Omraader, hvis de absolut kræver det. Jeg ønsker saa megen Enhed som muligt, ogsaa i Ungdommens Opdragelse. Jeg ønsker det, hvad jeg ogsaa har haft Lejlighed til at fremhæve, af nationale Grunde, og Skolen er et Led i den nationale Enhed og et betydningsfuldt Led, men der findes saadanne divergerende Aandsopfattelser, at de ikke kan forliges; saa lad dem gaa hver til sin Side, og lad Minoriteterne faa fuld Indfyldelse paa deres særlige Omraader. Hvad skulde der være i Vejen for det!

Altsaa, alt, hvad man gennem et Par Menneskealdrer har fremhævet som den frie Skoles Fortrin, findes til Dels eller kan fuldt

ud findes indenfor det offentlige Skolevæsen, og det beror paa Folket selv gennem dets Organer i Kommunen og Staten og paa anden Maade at sørge for, at alle Friskolens Fortrin kan gøre sig gældende indenfor det offentlige Skolevæsen samtidig med, at vi faar alle de store Fordele, der findes ved det offentlige Skolevæsen. Den Sikkerhed og Tryghed — det fremhæves ogsaa gennem et Andragende, der er kommet til os i denne Sag — kan vi godt forene med et saadant Maal af Frihed, som Folket paa ethvert givet Tidspunkt ønsker, og det eller de Partier, der ikke vil have en saadan Frihed paa aandelige Omraader, som Folket selv maatte ønske — det siger jeg til det ærede Medlem, hvis Haab ogsaa for Socialdemokratiets Vedkommende jeg saa fuldstændig anerkender er fuldkommen oprigtig ment — vil det gaa meget ilde, hvis de i en Befolkning som den danske ikke bevarer sig fuldstændig som aandsfrie Partier med fuldkommen Respekt for og Anerkendelse af alle de aandelige Opfattelser, der er alvorligt mente. Det vilde gaa et saadant Parti meget ilde, ligesom det vilde røbe megen Ukløgskab, om et Parti vilde indlade sig paa en aandstyransk Adfærd.

Jo, Personlighederne har spillet og vil fremdeles spille en Rolle indenfor det offentlige Skolevæsen, og jeg tror, at der netop i den Tid, som vi nu er inde i, og i den Tid, vi kommer ind i, vil være ganske anderledes Mulighed for, at de kan gøre sig gældende indenfor det offentlige Skolevæsen, som repræsenterer hele Befolkningen eller saa godt som hele Befolkningen, fremfor indenfor de mere snævre private Grupper, Ejendomsinteresse-Fællesskaber, og hvad det nu er. Læg Mærke til: der opstaar en fremragende Personlighed paa det skolemæssige, paa det kirkelige eller paa et lignende Omraade og gør sig gældende en Tid, maaske saa længe han lever. Men hvor ofte forsvinder saa ikke det Initiativ og det ejendommelige Præg! Jeg har selv haft den Lykke at gaa i en privat højere Skole i København, Schneekloth's Skole, som under dens Stifter var en stærkt personlighedspræget Skole. I gamle Hans Schneekloth's Tid var den Skole stærkt præget af pædagogiske Fremskridt. Gamle Hans Schneekloth hørte i 50-erne og 60-erne til Banebryderne paa det pædagogiske Omraade, og det prægede hele Skolen. Han udøvede den Myndighed, som hans ejendommelige Opfattelse medførte; med stort Frisind og uniformerede ingenlunde Skolen gennem et saadant Valg